

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยเรากำลังอยู่ในระยะปฏิรูป งานด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ในด้านการศึกษาเป็นที่ทราบกันดีว่า การศึกษาเป็นการพัฒนาคนและสร้างเสริมประชาชนของประเทศให้มีประสิทธิภาพ เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นการสร้างคุณภาพทางการศึกษาให้แก่ประชาชนไปในทางที่พึงประสงค์

จากการวิจัยเรื่องคุณภาพทางการศึกษา¹ พบว่าคุณภาพทางการศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้ คือ :-

1. การสอนของครู 30 %
2. การบริหารงานของครูใหญ่ 9 %
3. การบริการและการร่วมมือจากชุมชน 10 %
4. อาคารสถานที่ 12 %
5. ตัวเด็ก 39 %

จะเห็นได้ว่าคุณภาพทางการศึกษานั้น เกิดจากกระบวนการสอน การเรียนของครูและนักเรียน เป็นสำคัญ ถ้าสามารถผลิตครูให้มีคุณภาพและจัดให้นักเรียนได้เรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จะช่วยลดปัญหาการขาดคุณภาพทางการศึกษาได้มาก

¹กมล สุคประเสริฐ "ผลของการวิจัยเขาว่าไว้อย่างไร" ประชาศึกษา ปีที่ 24 (สิงหาคม 2515), หน้า 10 - 12.

ในการที่จะผลิตครูให้มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการได้แก่ ความเสียสละและความร่วมมือของฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ รวมทั้งวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งจะต้องนำโสตทัศนูปกรณ์มาใช้ในการเรียนการสอน² การฝึกหัดครูในฐานะที่มีหน้าที่โดยตรงในการผลิตครู จึงควรตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะนำเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งได้แก่บรรดาวัสดุ เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ และวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษา มาใช้ในสถาบันฝึกหัดครูให้เพียงพอ เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในวงการศึกษาว่า เทคโนโลยีทางการศึกษาจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการศึกษาได้ ดังเช่น คุณหญิงอัมพร มีสุข กล่าวไว้ว่า "การปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สูญจุดหมายปลายทางนั้นต้องเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งเนื้อหาสาระ ต้องนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้"³

* การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มาใช้ในการเรียนการสอนนั้น แม้จะเป็นการลงทุนค่อนข้างสูง แต่ถาพิจารณาให้รอบคอบจะเห็นว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า และน่าสนับสนุน ดังเช่น นายจรูญ วงศ์สายัณห์⁴ ได้กล่าวว่า "...ประเทศด้อยพัฒนาจะหลีกเลี่ยงไม่ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาของคนนั้นย่อมไม่ได้ความสุขเปล่า เพราะการศึกษอันไรเด่นั้น เป็นการสิ้นเปลืองเกินกว่าประเทศด้อยพัฒนาจะทนได้ ที่เชื่อกันว่า การศึกษาที่ดีย่อมมีราคาแพง การศึกษาที่ไม่ดีย่อมมีราคาถูก คุณจะไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ที่จริงนั้นการศึกษาที่ไม่ดีมีราคาแพง เพราะความสุขเสีย การศึกษาคือให้ผลอย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่มีราคาถูกกว่า" ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาในระดับ

²แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ "นวัตกรรมการและเทคโนโลยีเพื่อปฏิรูปการศึกษา" โครงการประชุมสัมมนาทางวิชาการ (11-15 เมษายน 2518).

³เรื่องเดียวกัน

⁴จรูญ วงศ์สายัณห์ อธิบดีกรมวิชาการ "เทคโนโลยีทางการศึกษา" วารสารวิสามัญศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 12 ธันวาคม 2514 หน้า 22.

วิทยาลัยครู ควรพิจารณาสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในวิทยาลัยครูให้มากที่สุด ตามความจำเป็นและตามกำลังความสามารถของวิทยาลัย

วิทยาลัยครูสกลนคร ตั้งเมื่อ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2507 อยู่ที่บ้านธาตุนารายณ์เจงเวง ตำบลพังขวาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ห่างจากตัวเมืองไปทางจังหวัดอุดรธานี ระยะทาง 6 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 612 ไร่ รับนักศึกษาจากจังหวัดสกลนคร นครพนม และ กาฬสินธุ์ ผลิตภัณฑ์ศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ปีการศึกษา 2518 มีนักศึกษาภาคปกติ 2,845 คน ภาคค่ำ 2,585 คน ครู อาจารย์ 143 คน⁵

ปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2519) วิทยาลัยครูสกลนคร มีนักศึกษาภาคปกติ 2,915 คน ภาคค่ำ 1,810 คน จำนวนครูอาจารย์ 160 คน และในปีการศึกษานี้เองวิทยาลัยครูสกลนครได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนถึงระดับปริญญาตรี

งานด้านโสตทัศนศึกษาแม้ว่าวิทยาลัยครูสกลนครจะมีโทรทัศน์วงจรปิดและสถานีวิทยุวงจรปิด มีสื่อการสอนประเภทวัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องฉายพอสสมคร แต่อยู่ในลักษณะที่กระจัดกระจาย สื่อการสอนบางอย่างยังไม่ได้นำมาใช้เท่าที่ควร ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ ซาคเจ้าหน้าที่ดำเนินงานและให้บริการ หรือผู้ใช้อาจจะยังไม่เห็นความสำคัญ เพื่อปรับปรุงงานด้านนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษายิ่งขึ้น วิทยาลัยครูสกลนครจึงควรมีโครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาชั้นเพื่อเป็นแหล่งกลางในการให้บริการ จัดหา ซ่อมแซม ให้ความรู้และเผยแพร่งานด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา แก่บรรดานักศึกษาคูของวิทยาลัยแห่งนี้ และแก่บรรดาครู-อาจารย์ของสถานศึกษาในภูมิภาคนี้ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการเป็นครูอีกทางหนึ่ง

⁵ คู่มือนักศึกษาวิทยาลัยครูสกลนคร พ.ศ. 2519.

การสำรวจการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของ

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การให้บริการ บทบาทและการดำเนินงาน ตลอดจนแนวความคิด เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งต่างประเทศและในประเทศ เช่น

✓ คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์โสตทัศนศึกษาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย⁶ ได้ให้แนวคิดสำหรับการจัดตั้งหน่วยงานโสตทัศนศึกษาไว้ดังนี้

1. หน่วยงานโสตทัศนศึกษา ต้องระบุหน้าที่หลักไว้อย่างชัดเจนและหน้าที่นั้นต้องส่งเสริมหลักสูตร
2. อาคารสถานที่ของหน่วยงานโสตทัศนศึกษา ต้องมีเนื้อที่สำหรับเจ้าหน้าที่ทำงาน สถานที่เก็บรักษาและการจ่าย-รับ หอทดลอง เครื่องฉาย และเครื่องเสียง สถานที่สำหรับการผลิตและการซ่อมแซม
3. การตั้งงบประมาณในการใช้จ่ายแต่ละปีไว้อย่างรัดกุม
4. บุคคลากรควรประกอบด้วย ผู้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร ทางโสตทัศนศึกษาและทางสายวิชาอื่น ๆ
5. การดำเนินงานด้านเทคนิค ได้แก่ การเลือกซื้อ การจัดแบ่งหมวดหมู่ การเก็บรักษา การบริการนำส่งและรับกลับ
6. ควรพิจารณาระบบการบริหารงานว่าควร เป็นแบบกระจายอำนาจ หรือแบบการรวมอำนาจ
7. ควรมีการประชุมสัมพันธ เพื่อความเข้าใจอันดี ระหว่างหน่วยงานโสตทัศนศึกษาและผู้ใช้บริการ

⁶Fred Harclerod, and William Allen, Audio-Visual Administration (IOWA, WMC, Brown, 1951), p.16-20.

/ ในปี ค.ศ. 1952 สมาชิกสมาคมโสตทัศนศึกษาแห่งรัฐออเรกอน⁷ ได้พยายามแยกแยะหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์วัสดุการศึกษาไว้ดังนี้

1. งานคานบริหาร คือ การรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ทั้งหมดไว้ในศูนย์ เพื่อให้บริการแก่คณะต่าง ๆ การจัดการบริหาร การดำเนินงาน การเลือกซื้อวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ ตลอดจนรายงานสถิติการใช้เครื่องมือและวัสดุของอาจารย์ และ นักศึกษา
2. งานคานประชุมอบรม คือ ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษาของคณะต่าง ๆ ให้การอบรมแก่คณาจารย์ให้รู้จักใช้และผลิตโสตทัศนอุปกรณ์และรู้จักแหล่งวิทยากรในชุมชน
3. งานคานให้คำปรึกษาหารือ คือ เป็นที่ปรึกษาของผู้บริหาร ในคานการออกแบบอาคารใหม่ งานร่างหลักสูตร และการใช้โสตทัศนอุปกรณ์
4. งานคานเทคนิค ได้แก่ การบำรุงรักษา ซ่อมแซม และผลิตโสตทัศนอุปกรณ์

/ และในปีเดียวกัน แคลเรนซ์ เอช เคิร์ท (Clarence H. Kurth)⁸ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมโสตทัศนศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในแถบตะวันตกกลาง เพื่อศึกษาความต้องการคานโสตทัศนศึกษาและหาลักษณะโครงการโสตทัศนศึกษา ตามความต้องการของคณะศึกษาศาสตร์และสถาบันฝึกหัดครู ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. การบริหารงานโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยแยกเป็นเอกเทศ
2. ศูนย์โสตทัศนศึกษาให้บริการทั้งภายในมหาวิทยาลัยและชุมชน
3. โสตทัศนอุปกรณ์เก็บไว้ในที่ศูนย์โสตทัศนศึกษาแห่งเดียว แต่ยังไม่พอกับความต้องการ

⁷Oregon Audio-Visual Association, Recommended Minimum Standards for Instructional Materials Programs in Oregon Public Schools. May 1952. p.2-3. (Mimeographed).

⁸Clarence H. Kurth, "A Survey of Audio-Visual Programs in School of Education of Selected Midwestern Universities" Thesis Abstract Series. (No.3; Indiana : School of Education, Indiana University, 1952), pp.73-9.

4. บุคคลากรของศูนย์ประกอบด้วยนักโสตทัศนศึกษา ช่างเทคนิคและเสมียน
5. นอกจากมหาวิทยาลัยจะจัดงบประมาณให้โดยตรงแล้ว ทางศูนย์ยังมีรายได้จากผู้เช่าฟิล์มภาพยนตร์และโสตทัศนอุปกรณ์ของมหาวิทยาลัย
6. ในแต่ละอาคารมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้านโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย
7. ศูนย์โสตทัศนอุปกรณ์ ควรมีห้องฉายอย่างน้อยหนึ่งห้อง
8. อาจารย์หลายคนมากต้องการให้มีการอบรมทางด้านโสตทัศนศึกษา แต่ทางศูนย์โสตทัศนศึกษายังไม่มีโปรแกรมการฝึกอบรม
9. สถาบันทุกแห่งมีบริการให้ยืมโสตทัศนอุปกรณ์
10. อาจารย์ทุกคนใช้โสตทัศนอุปกรณ์อย่างน้อย 1 อย่าง ส่วนโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทเครื่องฉายมีผู้ใช้ประมาณร้อยละห้าสิบ

โซเฟีย โลซาน พรูเดนเซียโด (Sofia Lozano Prudenciado)⁹ ได้วิจัยเกี่ยวกับ "การจัดเสนอโปรแกรมโสตทัศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูฟิลิปปินส์" เพื่อเสนอแนะโครงการโสตทัศนศึกษาที่ดี ซึ่งสามารถจัดได้โดยพิจารณาถึงพื้นฐานของแหล่งอุปกรณ์และความต้องการของวิทยาลัยครูในฟิลิปปินส์ ผลวิจัยปรากฏว่า

1. อาจารย์บางคนเห็นความสำคัญของโสตทัศนอุปกรณ์ แต่มีอาจารย์อีกไม่น้อยที่ไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญ
2. หน่วยโสตทัศนศึกษา เป็นหน่วยงานที่สังกัดฝ่ายวิชาการ
3. งบประมาณด้านโสตทัศนอุปกรณ์ยังไม่แน่นอน
4. การบริหารโครงการยังไม่มีระเบียบที่ดีพอ ยังไม่มีฝ่ายผลิต การเก็บรักษาและบริการอุปกรณ์ยังไม่ดีพอ นอกจากนี้ยังขาดการประเมินผลและการวิจัย

⁹Sofia Lozano Prudenciado, "A Proposed Audio-Visual Program for the Philippines Normal College," Thesis Abstract Series, 1955-1956, No.7 Indiana:Indiana University, 1956. pp.239-244.

5. มีการอบรมด้านโสตทัศนศึกษาจนประจำการ แต่ระหว่างประจำการไม่มีการให้ความรู้ด้านนี้
6. วิทยาลัยเหล่านี้ต้องการศูนย์โสตทัศนศึกษา มีงบประมาณและบุคคลอย่างเพียงพอ มีเครื่องอำนวยความสะดวก และวัสดุอุปกรณ์พร้อมตลอดจนมีการให้ความรู้ ทางโสตทัศนศึกษาแก่อาจารย์มากยิ่งขึ้น

ในปีเดียวกันนี้ โอซีส์ เอเคล โรซารีโอ (Oseas A. Del Rosario)¹⁰ ได้วิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมโสตทัศนศึกษาสำหรับโรงเรียนและวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อสำรวจวิเคราะห์และจัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษาที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนและวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์จากการวิจัย พบว่า

1. งานโสตทัศนศึกษากำจัดขยายตัวไปทั่วประเทศ
2. งานโสตทัศนศึกษาจะประสบผลดีก็ต่อเมื่อมีการประสานงานที่ดีกับภาควิชาอื่น
3. หัวหน้าหน่วยโสตทัศนศึกษาควร เป็นนักการศึกษาและมีความรู้ในด้านบริหาร การนิเทศ การร่างหลักสูตร เท่า ๆ กับความรู้ทางด้านโสตทัศนศึกษา
4. การบริหารงานโสตทัศนศึกษาควร เป็นแบบกระจายอำนาจ
5. การบริหารงานโสตทัศนศึกษาควรปรึกษากับคณะกรรมการและสภาวิทยาลัย
6. หน้าที่หลักของศูนย์โสตทัศนศึกษา ได้แก่ การฝึกอบรมครูประจำการ การวิจัย การบริการ และการผลิตโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์

¹⁰Oseas A. Dal Rosario, A Proposed Audio-Visual Program for Schools and Colleges in the Phillippiness, A Doctorial Dissertati-
on in Education, (Indiana University, 1956), pp.105-112.

ในปี ค.ศ. 1958 อีริคสัน (Erickson)¹¹ ได้วางโครงการหน่วยโสตทัศนศึกษาไว้ดังนี้

1. การจัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษาก็เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการใช้โสตทัศนอุปกรณ์แก่ครู การบริการต่าง ๆ ต้องให้ศูนย์โสตทัศนศึกษาเป็นผู้นำดำเนินงาน
2. ผู้บริหารงานโสตทัศนศึกษา ต้องรับผิดชอบในการตั้งคณะผู้ร่วมงานของศูนย์โสตทัศนศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการซึ่งมีคุณสมบัติดีและความสามารถพอที่จะดำเนินงาน และให้บริการทางด้านโสตทัศนศึกษาแก่อาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัย
3. หน้าที่ของหัวหน้าหรือผู้อำนวยการศูนย์โสตทัศนศึกษาประกอบด้วย
 - 3.1 ให้คำแนะนำและกำหนดนโยบายในการบริหารงาน
 - 3.2 วางโครงการระยะยาวเกี่ยวกับการจัดหาโสตทัศนอุปกรณ์
 - 3.3 วางมาตรการในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์
 - 3.4 ดำเนินการอบรมครูประจำการ
 - 3.5 ดำรงสัมพันธภาพกับอาจารย์ในเทศก์ อาจารย์ใหญ่และกรรมการร่างหลักสูตร
 - 3.6 จัดทำงบประมาณเป็นโครงการระยะยาว
 - 3.7 จัดดำเนินงานประชาสัมพันธ์
 - 3.8 ประเมินผลการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ
4. ด้านการเงิน
 - 4.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานโสตทัศนศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสอนทั้งหมด

¹¹Carlton W.H. Erickson, Administering Audio-Visual Services, (New York : Macmillan, 1959), pp.13-14.

- 4.2 รับผิดชอบในการใช้จ่ายเงินของศูนย์
- 4.3 ขอความสนับสนุนด้านการเงินจากสมาคมการศึกษา
- 4.4 คัดค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนทั้งหมด
- 4.5 หาค่าตัวเฉลี่ยปานกลางของการใช้จ่ายในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

✓ ในปี ค.ศ. 1957 โมริส บี แคมป์ (Maurice B. Camp)¹² ได้ศึกษาองค์ประกอบของการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ของครู เพื่อศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ของครู จากการวิจัยพบว่า

1. การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ของครูกับระดับความรู้ในการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ มีความสัมพันธ์กันคือ ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุทัศนูปกรณ์มาก จะใช้วัสดุทัศนูปกรณ์มาก
2. ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ในสมัยที่เป็นนักเรียนฝึกหัดครู มีอิทธิพลต่อการใช้ในขณะที่เป็นครู
3. ผู้บริการและครูเชื่อว่า วิชาวัสดุทัศนศึกษาเบื้องต้นมีความจำเป็น และควรบังคับให้ครูทุกคนเรียน
4. โดยทั่วไปแล้ววัสดุทัศนูปกรณ์ในโรงเรียนยังมีไม่เพียงพอ

ในปี ค.ศ. 1965 รัฐอลาสกา ภาคตะวันออกเฉียงใต้¹³ ได้จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์วัสดุทัศนศึกษา ผลการจัดโครงการตั้งศูนย์วัสดุทัศนศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ควรจัดตั้งศูนย์วัสดุทัศนศึกษาในบริเวณที่เป็นส่วนกลางของโรงเรียนและมีพื้นที่กว้างขวาง เพื่อเก็บเครื่องมือและวัสดุวัสดุทัศนศึกษา

¹²Maurice B. Camp, "Some factors Related to the Utilization of Audio-Visual Materials, with Suggestions for Teacher Preparation in this Area" Dissertation Abstracts. 18 : 155, (1958.)

¹³Centralized Audio-Visual Center Proposed for Southeast Alaska, Audio-Visual Instruction. Vol.II, No.10, (October, 1966), p.880.

2. หน้าที่ของศูนย์โสตทัศนศึกษา
 - 2.1 มีหน้าที่จัดกล่องบรรจุโสตทัศนอุปกรณ์เพื่อส่งไปตามโรงเรียนต่างๆ
 - 2.2 จัดห้องสมุดให้มีหนังสือทุกสาขาวิชาการและจัดหาโสตทัศนอุปกรณ์เพื่อให้บริการแก่ครูมากขึ้น
 - 2.3 จัดทำหน่วยโสตทัศนศึกษาเคลื่อนที่
 - 2.4 ซ่อมแซมบำรุง ทดลองใช้ คัดต่อฟิล์มภาพยนตร์และการบันทึกเสียง

ในปี ค.ศ. 1967 โรเบิร์ต ซี ไวส์แมน (Robert C. Wiseman)¹⁴ แห่ง Eastern Illinois University ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับงานของผู้บริหารศูนย์โสตทัศนศึกษา เพื่อศึกษากิจกรรมประจำของผู้บริหารโสตทัศนศึกษาและทัศนคติของเขาต่อกิจกรรมเหล่านั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. งานส่วนใหญ่ของศูนย์โสตทัศนศึกษามักเกี่ยวข้องกับหน้าที่การบริหาร ส่วนงานอื่น ๆ ก็เป็นหน้าที่ของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับงานบริหาร งานที่สำคัญรองลงมาตามลำดับคือ การให้คำปรึกษา งานผลิต และงานด้านเสมียน
2. ผู้บริหารศูนย์มีความเห็นว่าหน่วยงานในฝ่ายบริหารการผลิต การเลือกโสตทัศนอุปกรณ์ และการประเมินค่า ควรจัดให้เป็นหมวดหมู่ การบริหารงานด้านการศึกษาควบคู่ไปกับการบริการ การผลิตเป็นสิ่งที่มีความมากที่สุด

ในปี ค.ศ. 1970 ยอร์ช เนลสัน ทอร์รี่ (George Nelson Torry)¹⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์บทบาทของผู้อำนวยการศูนย์โสตทัศนศึกษา วิทยาลัยและ

¹⁴The AV Director's Job is Studies", Audio-Visual Instruction Vol.12, No.6 (June-July, 1967), p.640.

¹⁵George Nelson Torry, "An Analysis of the Role of AV Directors in American Colleges and Universities" Dissertation Abstracts International. Vol.31, No.8 (August 1970), p.570-A.

มหาวิทยาลัยของอเมริกา" เพื่อศึกษาลักษณะที่น่าเชื่อถือของผู้อำนวยความสะดวก การวิเคราะห์ การเตรียมงานทางวิชาการ และหน้าที่ที่กระทำ ทักษะการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ และศึกษาว่า ได้มีการเตรียมตัวที่ก่อนการบริหารหรือไม่ มีเกณฑ์ในการตัดสินใจ เช่นไร ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. ผู้อำนวยความสะดวกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 36-40 ปี ใ้รับการศึกษาระดับปริญญาโท และมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทำงาน 31-40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้รับเงินเดือน เดือนละ 11,000-12,999 ดอลลาร์
2. ผู้อำนวยความสะดวกส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางวิชาการต่างกัน
3. ผู้อำนวยความสะดวกใช้เวลา 36 % ในการบริหาร 8 % ในการให้บริการ
4. 75 % ของผู้อำนวยความสะดวก สอนวิชาทัศนศึกษา
5. ผู้อำนวยความสะดวกมีส่วนร่วมร่วมกับนักศึกษาในด้านการวิจัยทัศนศึกษา และมีส่วนช่วยในการจัดสอนเป็นกลุ่ม โดยเสนอแนะโครงการทางทัศนศึกษา
6. หน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกในด้านการบริการเป็นผู้มีส่วนร่วมและผู้นำในการประชุมพร้อม ๆ กับ ปฏิบัติงานไปด้วย
7. ก่อนการบริการ ควรปรึกษาหารือกัน หน้าที่ด้านเสมียน งานบริการ การรับส่ง ต้องมีการเตรียมตัวอย่างดีที่สุด
8. ผู้อำนวยความสะดวกส่วนใหญ่มีความชำนาญในการใช้เครื่องฉายและการผลิตวัสดุต่าง ๆ
9. ผู้อำนวยความสะดวกยังขาดความรู้ทั่ว ๆ ไป ในด้านเครื่องมือเกี่ยวกับโทรทัศน์และการใช้ โดยนำไปใช้ควบคู่กับเครื่องมือ การบันทึก และคอมพิวเตอร์

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยนั้น ปี พ.ศ. 2512 นายธีรกุล ศรีจันทร์พงศ์¹⁶ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีโสตทัศนอุปกรณ์อยู่บ้างแล้ว
2. อาจารย์ส่วนมากมีความต้องการโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทหุ่นจำลอง และเครื่องมือสำหรับใช้ทดลอง สาธิต โสตทัศนอุปกรณ์ที่ต้องการ รองลงมา คือ เครื่องอัดสำเนา หอกระจาย โทรทัศน์วงจรปิดและเทปโทรทัศน์ ส่วนภาพยนตร์ 8 มม. และฟิล์มลูป มีความจำเป็นน้อย
3. การบริหารงานโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ยังขาดระเบียบแบบแผน และยังมีศูนย์โสตทัศนศึกษาที่เป็นส่วนกลาง ทำให้เกิดปัญหาในคานบริการ
4. ได้เสนอแนะให้จัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาเป็นส่วนกลางเทียบเท่ากองขึ้นต่อสำนักงานอธิการบดี

ปี พ.ศ. 2513 นางสาวปราณี นนทมาศ¹⁷ ได้วิจัยเกี่ยวกับศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและวางแนวสำหรับการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยปรากฏว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยังขาดแคลนโสตทัศนอุปกรณ์เป็นจำนวนมาก อาจารย์ต้องการ

¹⁶ธีรกุล ศรีจันทร์พงศ์ "โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น", วิทยานิพนธ์แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2511.

¹⁷ปราณี นนทมาศ "ศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย : โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" วิทยานิพนธ์แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2513.

ให้บริการและกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานโสตทัศนศึกษา และมีความเห็นว่าควรตั้ง ศูนย์โสตทัศนศึกษาที่ปัตตานีและหาดใหญ่ โดยให้เป็นหน่วยงานอิสระ ปัญหาที่ประสบได้แก่ การขาดแคลนอุปกรณ์งบประมาณ และอัตรากำลังคน

ในปีเดียวกัน นายวิเชียร นิตยกุล¹⁸ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับศูนย์โสตทัศนศึกษา ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อสำรวจวิเคราะห์สำหรับดำเนินการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านหน้าที่การบริการ เครื่องมือวัสดุ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ทัศนคติ ความคิดเห็นและปัญหาการใช้บริการโสตทัศนอุปกรณ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีโสตทัศนอุปกรณ์ใช้ในการบรรยายและการผลิต จำนวนมาก
2. อาจารย์ส่วนมากมีประสบการณ์เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาน้อย
3. อาจารย์ชอบใช้โสตทัศนอุปกรณ์เป็นบางครั้ง
4. อาจารย์ส่วนมากมีความเห็นว่าควรมีโสตทัศนศึกษาเป็นส่วนกลาง และ อยู่ร่วมกับห้องสมุด
5. อาจารย์ส่วนมากนิยมใช้โสตทัศนอุปกรณ์ประเภทเครื่องขยายเสียง สไลด์ ห้องฉาย แผนภูมิ ภาพฉาย แผนภาพ แผนสถิติ ภาพวาด เครื่องฉาย เอกสาร
6. อาจารย์ส่วนมากต้องการคำแนะนำการฝึกอบรมเกี่ยวกับโสตทัศนอุปกรณ์

ปี พ.ศ. 2516 นายสมภพ โรจนพันธ์¹⁹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการ โสตทัศนศึกษาสำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อศึกษาความต้องการ ทัศนคติ

¹⁸วิเชียร นิตยกุล, "ศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย : โครงการจัดตั้ง ศูนย์โสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2513.

¹⁹สมภพ โรจนพันธ์, "โครงการศูนย์โสตทัศนศึกษา สำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์", วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2516.

และความคิด เห็นของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งมีต่องานโสตทัศนศึกษา เพื่อศึกษาปัญหาการใช้โสตทัศนูปกรณ์ในการสอนและการฝึกอบรมของอาจารย์ในสถาบัน เพื่อสำรวจวิเคราะห์ และ เสนอแนะโครงการสำหรับดำเนินการศูนย์โสตทัศนศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. อาจารย์นักวิชาการ ร้อยละ 91.73 เห็นด้วยกับการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา
2. อาจารย์นักวิชาการ มีความต้องการที่จะได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอน เพราะอาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางโสตทัศนศึกษาน้อย
3. อาจารย์นักวิชาการประสบปัญหาในการใช้โสตทัศนูปกรณ์ เพราะสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมต่อการใช้โสตทัศนูปกรณ์ และโสตทัศนูปกรณ์มีจำนวนจำกัด

และได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. สถาบันควรสำรวจโสตทัศนูปกรณ์ที่มีอยู่เพื่อขึ้นทะเบียน
2. สถาบันควรตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาขึ้นเป็น ส่วนกลาง มีหน้าที่ให้บริการสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่แก่คณะ และสำนักงานต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยราชการภายนอก
3. ควรสำรวจความต้องการทางโสตทัศนูปกรณ์ของอาจารย์อีกครั้งหนึ่ง หลังจากดำเนินการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาแล้ว

ในปีเดียวกัน นางสาว ยุวบุษ บวรสุขประชา²⁰ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ

²⁰ยุวบุษ บวรสุขประชา, "ปัญหาการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษา ของวิทยาลัยครูภาคกลาง", วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2516.

"ปัญหาการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลาง" เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลาง ของประเทศไทย ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหาร การจัดบุคลากร การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ของอาจารย์ การบริการ การผลิต และ งบประมาณ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานบริหาร ศูนย์โสตทัศนศึกษา มีปัญหาด้านการจัดการอบรม และการฝึกหัดใช้โสตทัศนอุปกรณ์ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนยังมีน้อย
2. การจัดเจ้าหน้าที่บริการและผลิตวัสดุกราฟิกยังมีไม่เพียงพอ
3. วิทยาลัยครูบางแห่งมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ เช่น ไม่มีห้องผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องฉายภาพยนตร์ ห้องสมุด โสตทัศนอุปกรณ์และห้องเรียนจำนวนมาก ยังไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวก สำหรับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์
5. ศูนย์โสตทัศนศึกษาบางแห่งมีงบประมาณไม่เพียงพอ

และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ควรเพิ่มช่างเทคนิคและช่างวาดเขียนซึ่งมีความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรี เพื่อช่วยงานบริการและผลิตโสตทัศนอุปกรณ์
2. ลดชั่วโมงสอนของผู้บริหารศูนย์โสตทัศนศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีเวลาทำงานด้านนี้ได้เต็มที่
3. ควรปรับปรุงห้องเรียนให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์

ปี พ.ศ. 2518 นางสาวอรพรรณ ประภาพันธุ์²¹ ได้ทำการวิจัยการออกแบบ

002640

²¹อรพรรณ ประภาพันธุ์, "การออกแบบโครงการศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูจันทบุรี", วิทยานิพนธ์, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2518.

โครงการศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูจันทบุรี เพื่อศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ความต้องการของอาจารย์ และผู้บริหารในวิทยาลัยครูจันทบุรี ที่มีต่อการใช้โสตทัศนูปกรณ์ และศูนย์โสตทัศนศึกษา ศึกษาปัญหาการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของอาจารย์ เพื่อเสนอแนะการ ออกแบบโครงการศูนย์โสตทัศนศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยและเห็นด้วย กับบริการต่าง ๆ ของศูนย์โสตทัศนศึกษา
2. อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้ศูนย์โสตทัศนศึกษาเป็นหน่วยงานเอกเทศ สังกัดผู้อำนวยการวิทยาลัยครูจันทบุรี และมีอาคารเอกเทศ
3. อาจารย์ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้โสตทัศนูปกรณ์
4. อาจารย์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการใช้และการผลิตโสตทัศนูปกรณ์เพราะ โสตทัศนูปกรณ์มีจำนวนจำกัด ไม่มีอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา สภาพ ห้องบรรยายไม่เหมาะสมกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ และขาดงบประมาณใน การจัดซื้อ

และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ควรกำหนดขอบข่ายและวัตถุประสงค์ของงานโสตทัศนศึกษาได้ชัดเจน
2. ควรมีประชาสัมพันธ์และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ
3. ควรใช้ศูนย์โสตทัศนศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่องานประชาสัมพันธ์ของ วิทยาลัย และต่อการบริหารงานด้านการศึกษาแก่ชุมชน
4. ควรทำสถิติและการวิจัยเป็นระยะ ๆ เกี่ยวกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์
5. ควรวิจัยเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครู ต่าง ๆ ในแต่ละเขตการศึกษา
6. ควรวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบโครงการศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับครู แห่งอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์โดยทั่วไป
 - 1.1 เพื่อศึกษาสถานะของสื่อการสอนในสถานการศึกษาระดับวิทยาลัยครู
 - 1.2 เพื่อเสนอแนวความคิดทางเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา ระดับวิทยาลัยครูให้นักบริหารพิจารณา
 - 1.3 เพื่อหาข้อเด่น เทคโนโลยี อุปสรรคและปัญหาในการบริหารงานด้านสื่อการสอนของวิทยาลัยครู
2. วัตถุประสงค์เฉพาะ
 - 2.1 เพื่อศึกษาความต้องการ ทักษะและความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูสกลนคร ตลอดจนครูพี่เลี้ยง ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ส่งนักศึกษาออกไปฝึกสอนในเขตจังหวัด สกลนคร
 - 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาการบริการและการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครู สกลนคร
 - 2.3 เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ณ วิทยาลัยครูสกลนคร
 - 2.4 เพื่อเสนอแนะโครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ณ วิทยาลัยครูสกลนคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและทัศนคติของ

อาจารย์ และผู้บริหารงานของวิทยาลัยครูสกลนคร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในภาคปลายปีการศึกษา 2519 เป็นสำคัญ ส่วนการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการทัศนคติและความคิดเห็นของ นักศึกษา ระดับ ป.กศ.สูง ตลอดจนครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนประถมศึกษาที่วิทยาลัยครูสกลนครส่งนักศึกษาไปฝึกสอนนั้น เป็นการสำรวจเพื่อสนับสนุนแนวความคิด ในการจัดตั้งศูนย์ เทคโนโลยีทางการศึกษา ณ วิทยาลัยครูสกลนคร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้

1. ช่วยให้ทราบสถานภาพ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาของวิทยาลัยครูสกลนคร
2. ช่วยให้ทราบความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครูสกลนคร
3. ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในวิทยาลัยครูสกลนคร
4. เป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของวิทยาลัยครูสกลนคร ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร และจังหวัดใกล้เคียง

นอกจากนี้ยัง เป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของวิทยาลัยครูแห่งอื่นอีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. สำรวจโสตทัศนอุปกรณ์หรือสื่อการสอนของวิทยาลัยครูสกลนครที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน

3. ศึกษากระบวนการดำเนินงานด้านบริหาร และบริการสื่อการสอนของวิทยาลัยครูสกลนคร
4. ศึกษาความต้องการทัศนคติและความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยครูสกลนครต่อการใช้สื่อการสอนโดยใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์ และการสังเกต
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และ ค่าเฉลี่ย
6. สรุปผลและเสนอแนะโครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ณ วิทยาลัยครูสกลนคร

นิยามของคำต่าง ๆ

สื่อการสอนหมายถึง "วัสดุที่สนับสนุนหรืออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นวัสดุ เครื่องมือ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ที่ผู้สอนได้เลือกสรรและนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสของผู้เรียน"²²

เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง "การนำเอาแนวความคิด วิธีการหรือเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้ทางการศึกษา เพื่อช่วยให้ระบบการศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น"²³

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง "หน่วยงานกลางซึ่งมีหน้าที่ในการจัดและดำเนินงานในด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ให้แก่คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจ"²⁴

²² สำเภา วรางกูร, ศาสตราจารย์, เทคโนโลยีทางการศึกษา, คำบรรยาย, ภาคปลาย ปีการศึกษา 2519.

²³ เรื่องเดียวกัน.

²⁴ เรื่องเดียวกัน.